

Programové prohlášení vlády

3. 7. 1990

Vážený pán predseda Federálneho zhromaždenia, vážené poslankyne a poslanci,

dovoľte mi, aby som vás z poverenia vlády Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky zoznámil s programom novej federálnej vlády. Pri jeho zostavovaní sme vychádzali z presvedčenia, že ľud vo voľbách hlasoval pre dôstojný život slobodného človeka užívajúceho plody civilizácie v zdravom životnom prostredí. Pre úplné naplnenie tohto prania nebude stačiť čas do budúcich volieb. Musíme však vymedzené, dvojročné obdobie využiť na to, aby sme sa k tejto mete čo najviac priblížili a vytvorili podmienky pre plynulé pokračovanie na započatej ceste.

Nevyhnutným predpokladom naplnenia požiadavku ľudu je začlenenie našej krajiny ako rovnoprávneho partnera do svetových a európskych integračných procesov. Toto zapojenie vyžaduje vykonanie veľmi zložitého ekonomicko-sociálneho manévru. Jeho úspešné, uskutočnenie bude potrebovať aktivitu každého občana. Cieľ je jasný. Pokúsme sa charakterizovať cestu k nemu.

Dámy a páni, pre dosiahnutie vytýčeného cieľa je treba vedieť, z akého miesta vychádzame, aké máme prostriedky a v neposlednom rade i právomoci. Predvolebné obdobie prinieslo nemálo kritiky, námetov a sporov týkajúcich sa vzťahov medzi federáciou, republikami, oblasťami, mestami a obcami. V nadväznosti na tieto diskusie považujeme za svoju úlohu dať vláde miesto, ktoré jej náleží: chceme, aby ako najvyšší výkonný orgán moci realizovala vôľu Federálneho zhromaždenia a zároveň zabezpečovala napĺňovanie svojich vlastných kompetencií, ktoré jej zverila ústava. To znamená, že nevidíme vládu v postavení akéhosi "generálneho riaditeľa" národného hospodárstva, vydávajúceho priame riadiace akty, do akého bola vmanipulovaná doteraz.

Náš spoločný mandát, odvodený z prvých slobodných volieb po 44 rokoch, je limitovaný dvoma rokmi. Vrcholom nášho legislatívneho pôsobenia budú návrhy nových ústav federácie, Českej republiky a Slovenskej republiky. V nich budú zakotvené práva a slobody občanov v plnom rozsahu medzinárodných dokumentov o ľudských právach. Vymedzia sa v nich ich vzájomné právomoci republík a federácie tak, aby zodpovedali svojbytným záujmom oboch našich národov a prípadným potrebám vytvorenia zemskeho zriadenia. Podporíme ideu miestnej samosprávy, pretože správa miest a obcí je podmienkou emancipácie každého jednotlivca a celej našej občianskej spoločnosti a taktiež nevyhnutným prostriedkom na riešenie súčasných ekonomických, sociálnych kultúrnych a ekologických problémov.

Vieme, že iba silná samospráva môže pretvoriť predchádzajúci životný spôsob občanov závislých na príkazoch a dotáciách z centra. Nové pojetie samosprávy miest a obcí vyžaduje, aby v novej zákonnej úprave sa dôsledne oddelila sféra štátnej správy od miestnej politickej samosprávy obcí a miest.

Samospráva územná je natoľko významnou formou usporiadania štátnych, verejných a individuálnych záležitostí, že jej rozsah a obsah musí byť zaručený ústavou a z ruky samosprávy obcí sa musia opierať o zákon o samospráve obcí a miest, charakterizujúci obec ako samosprávny subjekt.

Súčasný stav právneho poriadku, v ktorom sa prelínajú zastaralé a prekonané právne normy s celým radom nových zákonodarných aktov a čiastkových novelizácií, nepredstavuje ucelený systém. Vniesť do právneho poriadku logiku garantujúcu právne istoty občanov, nie je úloha ľahká. Bude vyžadovať úzku spoluprácu vlády s ústavnoprávnymi výbormi Federálneho zhromaždenia, teoretickými pracoviskami i zástupcami právnej praxe. Tvorba kultivovaného právneho systému vyžaduje dostatok času. Ten ovšem nemáme. Budeme v spolupráci s legislatívnymi orgánmi oboch republík pracovať na nevyhnutných novelizáciách a čiastkových právnych úpravách, ktoré neznesú odklad a bez ktorých by nebolo možné odštartovať ekonomickú reformu. Súbežne však začneme práce na veľkých kodifikáciách, ako sú napríklad nový Občiansky, Obchodný a Trestný zákonník, ktoré by spolu s ústavami položili základné kamene demokratického právneho poriadku.

Vláda bude usilovať o návrat nášho štátu do Európy. V tejto súvislosti je rozhodnutá zabezpečiť, aby v spoločnosti európskych národov mohli Česi a Slováci vystupovať ako svojbytné, a rovnoprávne subjekty. Považujeme však dnes za neoddiskutovateľné, že Česká a Slovenská Federatívna Republika ako jeden štát musí mať spoločnú hospodársku, sociálnu a ekologickú stratégiu i nástroje na jej presadenie, jednotnú menu, jediné armádu, zahraničnú politiku a jednotnú štatistiku. Všetky inštitúcie a činnosti od týchto postulátov odvodené pokladáme za prirodzenú oblasť pôsobnosti federálnej vlády. I vo vzťahu k okolitému svetu musí mať náš štát reprezentáciu, ktorej sila bude spočívať nielen v mravne a politicky integrálnych osobnostiach, ale najmä v mravne silnej a jednotnej spoločnosti, ktorú budú zastupovať.

Vychádzame z toho, že v hraniciach ČSFR existuje a bude sa naďalej rozvíjať jednotný trh, to znamená voľný pohyb výrobkov, peňazí i pracovných síl. Je zvlášť dôležité uvedomiť si túto skutočnosť. Jednotný trh totiž musí spolu vytvárať a chrániť jednotná legislatíva, jednotná zahraničná obchodná politika, v zásade jednotná finančná sústava a pracovno právne a sociálne zákonodarstvo. Vláda je presvedčená, že ústup od uvedených princípov by bol cestou späť, vývojom smerujúcim plne proti úsiliu a tendenciám, ktoré sú vlastné vyspelému svetu. Prosperujúce republiky potrebujú silnú federáciu a silná federácia môže vyrásť iba z autentickej vôle silných republík.

Na základe požiadaviek republikových vlád sme už pri zostavovaní federálnej vlády vychádzali z predpokladu, že v čo najkratšom čase organizačne zabezpečíme prevedenie riadenia strojárstva, elektrotechniky a ťažby i spracovania rúd - s výnimkou uránu - z federálnej úrovne, na republikové orgány. Do pôsobnosti federácie tak bude spadať iba problematika palív, energetiky, hutníctva, spojov a dopravy. Samozrejme i úlohy v oblasti ekológie pre svoj globálny rozmer by sa mali koordinovať z federálnej úrovne, i keď vecné zabezpečenie tvorby a ochrany životného prostredia bude v kompetencii republík. Pristúpime i k úprave činnosti štátnej kontroly, pričom konečné usporiadanie dopracujeme v nadväznosti na nové ústavy. Zároveň počítame s odstránením prílišného centralizmu pri riadení celej štátnej správy a to vrátane riadenia bezpečnostného aparátu. Úlohu centra budú oveľa viac plniť republikové orgány.

S novým pojatím je v súlade princíp samostatnosti rozpočtového hospodárenia oboch republík pri podstatnom obmedzení tradičných prerozdelených procesov. Akceptujeme zásadu, že základom sústavy rozpočtov bude samosprávne hospodárenie obcí. Nechceme však ľahkomyselne opúšťať výhody jednotného väčšieho hospodárskeho celku, ku ktorému sa iné štáty ťažko a často bolestne prepracovávajú.

Federálna vláda bude rešpektovať stanoviská vlád republík a prihliadať na ne pri akomkoľvek svojom rozhodovaní. Očakávame rovnaký partnerský vzťah i od republikových vlád. Opúšťame nedôstojnú prax, keď predsedovia republikových vlád plnili ako podpredsedovia federálnej vlády rôzne uznesenia tohto orgánu. Toľko som chcel uviesť na vysvetlenie k navrhnutej štruktúre ústredných orgánov federácie, o ktorých tu minulý týždeň hovoril pán prezident.

Vážené poslankyne, vážení poslanci, jadrom humanistickej politiky štátu je starostlivosť o človeka. Vieme, že všetky Politické sily v krajine sa pred voľbami prihlásili k trhovej ekonomike. Všetky však taktiež v tej či onej podobe zdôrazňovali myšlienky sociálnej spravodlivosti, ochranu slabých alebo tých, ktorí nemôžu pracovať. Vláda usudzuje, že osou jej úsilia, zodpovedajúcou vôli nášho ľudu, sa musí stať sociálne a ekologicky orientované trhovú hospodárstvo - ako to nakoniec zodpovedá charakteru spoločenského systému prevažnej časti civilizovaných krajín.

Takto chápaná trhovú ekonomika vyžaduje, aby sme prekonali predstavy, že štát plne zodpovedá za zárobky, zdravie, dôchodky alebo bývanie každého jednotlivca. Absurdne sa u nás ľudia z nedostatku možností nútili ku vzdelávaniu, o ktoré sami nemali záujem, a naopak tí, ktorí mali záujem, sa k nemu často nedostali. Nielen byty, ale i mnoho druhov tovaru a cestovanie do cudziny bývali na prídel. Tak sa strácala prirodzená motivácia k práci. Potlačilo sa proste vedomie skutočnosti, že ten, kto lepšie pracuje, taktiež viac zarába a môže sa mať lepšie ako ostatní. Prosím, aby ste dôraz na osobnú motiváciu nechápali ako paušálny útek vlády od zodpovednosti. Trhovú ekonomika vyžaduje, aby si každý občan uvedomil, že v prvom rade on sám zodpovedá za svoj osud. Bude menej prostriedkov na prerozdelenie z úrovne štátu, ktoré má ako každé prerozdelenie v sebe prvky nespravodlivosti, ale ľudia i spoločnosť budú bohatší.

Vláda bude usilovať o efektívnu a slobodne zvolenú zamestnanosť, o prácu všetkým občanom. V najkratšom čase predložíme Federálnemu zhromaždeniu návrh zákona o zamestnanosti a v spolupráci s vládami republík sa vytvorí systém služieb zamestnanosti, ktoré by bol schopný účinne a aktívne riešiť problémy na trhu práce. Tohto roku pôjde najmä o dôsledky znižovania výroby v útlmových odvetviach ťažkého priemyslu, rušenia neefektívnych podnikov, obmedzovania a rušenia rôznych riadiacich a správnych orgánov na všetkých úrovniach i na úrovni centra. Nakoniec, už minulý týždeň sme predložili Federálnemu zhromaždeniu návrh na zrušenie šiestich ústredných orgánov federácie. Rozvineme systémy rekvalifikácie, vytvárania spoločensky užitočných pracovných miest a motiváciu pre individuálne podnikanie.

Chcel by som na tomto mieste znovu zdôrazniť, že vláde záleží na vytvorení skutočne partnerského a plodného vzťahu s odbormi. Náš štát si dnes bez konsolidovaných a silných odborov jednoducho nevieme predstaviť. Pre vymedzenie úloh nových sociálnych partnerov sa budú koncipovať moderné pracovnoprávne predpisy. Tie budú poskytovať dostatočný priestor pre príslušné dohovory o pracovných i sociálnych podmienkach a stanovia pravidlá pre perobúvanie a riešenie sporov. Zákonník práce bude garantom štátom všeobecne uznávaných nárokov i povinností zamestnancov a zamestnávateľov. Zároveň bude dôsledne rešpektovať dohovory Medzinárodnej organizácie práce, ktorými je náš štát viazaný, a prihliadať na súčasné trendy v európskom pracovnom zákonodarstve.

Jednou z najťažších úloh v sociálnej oblasti je náprava pozostatkov minulosti v dôchodkovom zabezpečení. K tomu bude smerovať rad opatrení, z ktorých niektoré sa uskutočnia v

najbližšej dobe, iné sú dlhodobejšieho charakteru. Od októbra tohto roku sa zvýšia najnižšie dôchodky, ktoré sú jediným zdrojom príjmu, tak, aby zodpovedali minimálnym životným nákladom dôchodcov. Od rovnakého dátumu sa taktiež zvýšia všetky dôchodky priznané pred októbrom 1988, a to diferencovane podľa doby priznania. Na toto opatrenie nadviaže systém pravidelných úprav dôchodkov; chceme tak zabezpečiť zachovanie reálnej hodnoty dôchodkov. Zároveň vláda navrhne zásadnú reformu sociálneho zabezpečenia. Jej cieľom bude umožniť občanom, aby sami, vlastným pričinením ovplyvňovali výšku svojich dôchodkov. Vláda preto navrhne, aby súčasťou dôchodkovej sústavy boli rôzne doplnkové poisťovacie systémy.

Negatívne dôsledky celkovej devastácie spoločenských vzťahov sa prejavujú i vo vzťahu ku zdravotne postihnutým občanom. Preto vláda bude presadzovať efektívne formy starostlivosti o týchto občanov ako prostredníctvom dávok, tak i služieb predovšetkým v ich domácom prostredí. Ústavnú sociálnu starostlivosť považujeme za riešenie tam, kde by formy terénnej starostlivosti nezabezpečili dôstojný život občanov. Základom starostlivosti o osoby zdravotne postihnuté bude úsilie o ich primerané začlenenie do spoločnosti, vrátane vytvárania podmienok pre ich pracovné uplatnenie. Uplatnenie zdravotne postihnutých obyvateľov by malo byť motivované predovšetkým ekonomicky, a to pomocou daňových úľav tým inštitúciám, ktoré takýchto pracovníkov zamestnávajú, alebo zadávajú subdodávky organizáciám zriaďovaným pre zdravotne postihnutých, najmä družstvám invalidov. Súčasne budeme usilovať o spoločenskú integráciu i u sociálne problémových skupín obyvateľstva.

Vláda pripraví nový systém prídavkov na deti. Ich výška bude diferencovaná podľa veku dieťaťa tak, ako to zodpovedá stúpajúcim nákladom na výživu a výchovu. V nedávnej dobe sa prijalo rozhodnutie o výplate materského príspevku na deti do troch rokov veku. Vychádzajúc z poznania, že materská starostlivosť je pre deti v najútlejšom veku nenahraditeľná, chce vláda týmto spôsobom umožniť matkám slobodnejšie rozhodovanie medzi osobnou starostlivosťou o dieťa a zamestnaním.

Vláda navrhne prejsť od doterajšieho zvyškového spôsobu financovania sociálneho zabezpečenia na systém fondov oddelených od štátneho rozpočtu. Chceme vytvoriť nový systém sociálneho zabezpečenia, umožňujúci každému občanovi slobodne, zodpovedne, a preto i diferencovane sa postarať sám o seba, o svoju rodinu a svoju budúcnosť štát bude ovšem garantovať minimálne životné podmienky všetkým svojim občanom bez rozdielu.

Federálna vláda pokladá za neodkladnú úlohu začatie obnovy harmónie medzi prírodou a spoločnosťou. To je ovšem úloha na celé desaťročia a je súčasťou úlohy celoeurópskej a globálnej. Pôjde predovšetkým o podstatu, zlepšenie kvality potravinového reťazca, o rozumné využívanie prírodných zdrojov, znižovanie emisií tuhých, kvapalných i plyných škodlivín do prostredia, o obnovu ekologických a estetických hodnôt krajiny. Ekologické hľadisko bude jedným zo základných kritérií všetkých štrukturálnych zmien v ekonomike.

V najbližších mesiacoch prerokujeme s miestnymi orgánmi v severozápadných Čechách uzavretie prevádzky niekoľkých blokov tepelných elektrární ešte v tomto roku. To znamená, že spálime za rok o niekoľko tisíc vlakov, naložených našim nekvalitným hnedým uhlím, menej. V tomto úsilí bude vláda pokračovať. Vláda pripravuje zmeny základných právnych predpisov upravujúcich starostlivosť o životné prostredie. Budeme podporovať ekologicky zameraný výskum a vývoj, štátny rozpočet bude i naďalej financovať najdôležitejšie ekologické stavby. Ochrana a zlepšovanie životného prostredia nie sú lacnou záležitosťou. Dôsledné odstraňovanie dnešných výnimiek z ekologických noriem nevyhnutne zvýši náklady

výroby a cien. Ak pristupujeme práve teraz napríklad k medzinárodnej dohode o ochrane ozónovej vrstvy, konáme tak s vedomím, že nás jej plnenie bude stáť miliardy korún, ktoré musíme vziať inde. Počas uplynulých šiestich mesiacov sa dosiahol celospoločenský konsens v tom, že ochrana životného prostredia je prioritou číslo 1. Z toho ovšem vyplýva potreba vkladania prostriedkov práve do tejto oblasti.

Vláda urobí z problematiky životného prostredia jednu z priorit zahraničnej politiky, pretože bez medzinárodnej ekologickej spolupráce nielen, že nie je možné vstúpiť do európskej integrácie, ale nieje možné ani splniť stanovené ciele. I s prihliadnutím na to sme pozastavili výstavbu koksovne v Stonave. Pri vzájomných rokovaniach s Maďarskom budeme usilovať o doriešenie problematiky vodného diela v Gabčíkove, ktoré nás už stálo viac ako 14 miliárd Kčs. S veľkými prostriedkami treba počítať v súvislosti so zavádzaním ekologických noriem, zodpovedajúcich prísnemu štandardu krajín európskych spoločenstiev.

Vážené poslankyne, vážení poslanci z radu analýz, ktoré sa v poslednom období uskutočnili, je zrejmá dlhodobá stagnácia našej ekonomiky a jej prehlbujúce sa zaostávanie za vyspelými štátmi. Z týchto burcujúcich skutočností vyvodila dôsledky už predchádzajúca vláda národného porozumenia a položila základy pre úplnú novú hospodársku stratégiu. Rozhodli sme sa túto stratégiu prevziať, dopracovať a energicky pokračovať v jej presadzovaní. Naším cieľom je radikálny zvrät v spôsobe hospodárenia. Jedinou cestou k tomuto cieľu je všeobecná demokratizácia spoločnosti a liberalizácia ekonomiky spojená so zavedením trhového hospodárstva.

Podstatná časť hospodárskych rozhodnutí sa preniesie zo štátu na podniky, ktoré za ne ponosú priamu majetkovú zodpovednosť. Vláda považuje za kľúčové kroky ekonomickej reformy trvalé, vytváranie konkurenčného prostredia, liberalizáciu cien a zahraničného obchodu spojenú so zavedením vnútornej zmeniteľnosti koruny, privatizáciu podstatnej časti existujúceho štátneho sektoru hospodárstva a rozvoj hospodárstva súkromného. Federálna vláda svojou hospodárskou politikou bude usilovať v maximálnej možnej miere o obmedzenie inflácie, nezamestnanosti a zahraničnej zadlženosti.

Liberalizácia cien predpokladá odstraňovanie všetkých prekážok, ktoré bránia voľnej tvorbe cien na základe pohybu ponuky a dopytu na trhu. Tieto prekážky spočívali a doteraz spočívajú najmä v administratívnom určovaní veľkej väčšiny cien a v dlhodobom vytváraní a zámerne posilovanej monopolizácii ekonomiky. Minulá vláda už niektoré prípravné kroky k liberalizácii cien podnikla. Začalo odstraňovanie existujúcich výrazných deformácií maloobchodných cien spojené s odbúraním podstatnej časti dotácií u základných potravín. O týždeň nadobudne účinnosť opatrenie vlády národného porozumenia, ktorom dochádza k úprave maloobchodných cien potravín odbúraním štátnych dotácií. Nová federálna vláda sa týmto opatrením na svojom zasadnutí dňa 2. júla 1990 zaoberala a dospela k záveru, že ide o nevyhnutný krok na ceste k realizácii ekonomickej reformy, vo vzťahu k občanom postihnutých ochorením diabetes však ide o opatrenia príliš tvrdé. Vzhľadom na to, že diabetici sú existenčne odkázaní iba na určité druhy potravín, rozhodla sa vláda na svojom najbližšom zasadnutí prijať také opatrenia, aby sa kompenzačné príplatky diabetikom patrične zvýšili a spätne doplatili. Pritom vláda posúdi z akých zdrojov sa na to vyčlenia prostriedky, prípadne či bude spravodlivé poskytnúť tento príspevok všetkým skupinám bez rozdielu.

Ak vláda zdôrazňuje nutnosť cenovej liberalizácie, spája tento proces s utváraním konkurenčného prostredia, o vzniku ktorého sa bude energicky zasadzovať. Urobí tak na základe podpory súkromného sektoru a demonopolizácia našej ekonomiky, ako aj

prostredníctvom uvolnenia zahraničného obchodu. Uvolnením dovozu a vývozu vláda vytvorí skutočne náročné ekonomické prostredie pre podniky a po prvý raz sa tak dôsledne postaví na stranu spotrebiteľov a odberateľov, prelomí dnešný diktát domácich výrobcov. Otvorenie zahranično-obchodných vzťahov je najmä v počiatočnom období jednou z hlavných ciest, ako nahradiť rozpadajúci sa systém dodávateľsko- odberateľských vzťahov.

Pre posilnenie konkurencie a uvolnenie zahraničného obchodu bude treba odstrániť doterajšiu, prevažne administratívnu reguláciu devízového hospodárstva. Preto vláda uskutoční zásadný krok na ceste k plnej zmeniteľnosti našej koruny a od roku 1991 zavedie režim tzv. vnútornej zmeniteľnosti koruny voči voľne zmeniteľným menám, Zruší sa doterajší systém devízových normatífov. Podniky budú svoje devízové príjmy predávať bankám za trhové devízové kurzy a spolu s tým získajú právo nakupovať za tieto kurzy devízy na svoje platby do zahraničia. Vzhľadom na súčasnú devízovú nerovnováhu sa najmä v prvej fázi uplatnia určité regulačné opatrenia, ktoré by obmedzili dopyt po voľne zmeniteľných menách a zabránili tlaku na rast zadlženosti. Vláda bude hľadať cesty, ako v čo najkratšom čase umožniť voľný prístup k devízam i jednotlivým občanom.

Dôležitou súčasťou reformného procesu bude i politika vlády pri využívaní zahraničných zdrojov. Naša obchodná bilancia je vyrovnaná, v zahraničí máme povest' spoľahlivého partnera. Celkový stav našej zadlženosti sa v priebehu prvých mesiacov tohoto roku podstatne nezmenil, hrubá zadlženosti sa pohybovala medzi 7-8 miliardami amerických dolárov.

V súvislosti s uskutočňovaním jednotlivých fáz reformného procesu bude treba vytvoriť poistnú devízovú rezervu, aby sme boli zabezpečení proti prípadným výkyvom v hospodárskom vývoji. Spoliehame sa predovšetkým na spoluprácu s Medzinárodným menovým fondom a so Svetovou bankou, ktorej členmi sa chceme stať ešte tento rok. Na vládnej úrovni počítame taktiež so získavaním zahraničných úverov od inštitúcií Európskych spoločností. Tieto chceme využiť predovšetkým pri budovaní bankovej infraštruktúry, rozvoja technického zabezpečenia kapitálového trhu jako nevyhnutnej súčasťi prechodu na trhové hospodárstvo, ale taktiež pre naplňovanie zámerov v oblasti telekomunikácií, ekológie a podobne. Zároveň rátame s využívaním zahraničných úverov a podporu o zahraničných investícií na podnikovej úrovni. Pre tento účel budeme pre zahraničné banky a zahraničných investorov vytvárať na území ČSFR priaznivé podmienky, a to prostredníctvom uzavierania zodpovedajúcich medzivládnych dohôd, ako aj formou dopracovania nevyhnutných legislatívnych a systémových opatrení.

Federálna vláda v spolupráci s vládami republík v čo najkratšom čase zhrnie a preverí to, čo sa vykonalo na podporu rozvoja súkromného sektoru. Napriek veľkému úsiliu minulej vlády ostáva tu rad vážnych prekážok a neistôt, ktoré je treba odstrániť. Zakladateľskú a podnikateľskú činnosť brzdia nielen predsudky, ale predovšetkým nedokonalosť celého právneho, finančného a administratívneho systému. Ide najmä otázky daňové, problémy oceňovania pozemkov, zásady poskytovania úverových záruk, povoľovanie nových živností stále naráža na najrôznejšie prekážky zo strany starých štruktúr. Veľmi rýchle sa preto musí dobudovať a moderne vybaviť celý správny aparát, nevyhnutný pre hladké fungovanie súkromného podnikania.

Dospeli sme k jednotnému názoru na potrebu odštátnenia a následnú privatizáciu podstatnej časti štátneho sektoru. Tento druhý hlavný směr rozvoja súkromného sektoru je však iba na samotnom začiatku, Zatiaľ čo rozvoj novozakladaných súkromných podnikov môže ísť

cestou, ktorá je vo svete známa, je proces privatizácie podstatne zložitejší. Prevod štátnych podnikov do súkromného sektoru je svojím rozsahom a časovou naliehavosťou celkom mimoriadny. Ak nemá dojsť k chaosu ak národohospodárskym stratám, musí sa dôsledne regulovať.

Východiskovým krokom privatizácie bude prevedenie značnej časti štátnych podnikov na účastinné spoločnosti. Rátame s tým, že ešte v druhom polroku roku 1990 dôjde k vytvoreniu väčšieho počtu takýchto účastinných spoločností. Zainteresovanosť účastinárov bude pozitívnym faktorom, ktorý prispeje k celkovému ozdraveniu ekonomiky.

Hlavným rizikom na ceste prechodu na trhovú ekonomiku je nebezpečenstvo inflácie. Vláda vyhlasuje, že bude uskutočňovať dôslednú a prísnu protiinflačnú politiku a bude regulovať príliv peňazí do ekonomiky. Preto bude pokračovať v obmedzovaní dotácií poskytovaných podnikovému sektoru. Veľmi výrazne sa budú krátiť dotácie na neefektívne výroby. Súčasne už od budúceho roka bude platiť nový systém subvencií v poľnohospodárstve, zameraný najmä na podporu reštrukturalizácie niektorých veľkých štátnych poľnohospodárskych podnikov, prípadne i privatizáciu. Reštriktívnu protiinflačnú politiku súčasne spájame s podporou vybraných podnikateľských aktivít, najmä ak pôjde o rast efektívneho exportu a verejnospresné služby.

Vláda očakáva, že súbežne s prísnu rozpočtovou politikou bude i štátna banka československá uplatňovať protiinflačnú menovú politiku. Trhová ekonomika bude vyžadovať zdokonalenie bankovníctva a vytvorenie fungujúceho peňažného a kapitálového trhu. Domácnostiam a podnikateľom musia banky zabezpečiť atraktívne možnosti ukladania úspor a finančných investícií, úvery pre najefektívnejšie zámery a ďalšie vo svete obvyklé finančné služby. Na posilnenie konkurencie v bankovníctve bude slúžiť povolenie činnosti nových domácich a zahraničných bank. Ich vznik a pôsobenie však musí podliehať prísnemu dohľadu centrálnej banky v záujme zabezpečenia stability bankového systému a ochrany vkladateľov.

Súčasťou prechodu na trhovú ekonomiku je i postupné liberalizácia miezd. Odstráni direktívne určované normatívy a limity vývoja miezd vo výrobnjej sfére. V záujme všetkých občanov však vláda zatiaľ neustúpi od protiinflačnej politiky i v tejto oblasti. Vláda pripraví zásadnú mzdovú reformu. Utváranie miezd sa bude opierať o kolektívne trojstranné vyjednávanie vlády, odborov a zamestnávateľov. Systémy tarifných miezd stanovené mzdovými dohodami budú jednoduché a bude ich možno v podnikoch pružne prispôbovať podmienkam hospodárenia. Minimálna mzda zodpovedajúc a životnému minimu bude garantovaná nezávisle na charaktere vykonanej práce a hospodárskych výsledkoch. Pred vládou stojí naliehavá úloha previesť daňovú reformu a reformu rozpočtového hospodárenia, v ktorej sa vytvoria celkom nové vzťahy medzi jednotlivými článkami našej rozpočtovej sústavy. Strategickým cieľom je postupné znižovanie daňového bremena a obmedzovanie prerozdeľovanie národného dôchodku prostredníctvom štátnych rozpočtov. Už pre rok 1991 predpokladáme zníženie daňového zaťaženia podnikov a súčasne značné zjednotenie ich zdanenia. Súčasťou daňovej reformy je zjednotenie a zjednodušenie podnikových daní, daní platených obyvateľstvom a dane z obratu. Budeme presadzovať dôraznejšie sankcie proti znečisťovateľom životného prostredia. Tieto prostriedky sa stanú zdrojom zvláštnych fondov a budú sa používať na podporu opatrení pre tvorbu a ochranu životného prostredia.

Na realizáciu uvedených zámerov vláda prijala, alebo pripravila celý rad opatrení. S účinnosťou od 1. júla je na podporu rozvoja súkromného sektoru umožnený súkromne

hospodáriacim roľníkom nákup vybraných druhov surovín, materiálov a výrobných prostriedkov za ceny bez dane z obratu. Ešte v tomto roku vláda navrhne Federálnemu zhromaždeniu nový zákon o dani z príjmu obyvateľstva, ktorý bude z daňového hľadiska uľahčovať rozvoj individuálnych aktivít a súkromného podnikania a súčasne bude prvým krokom pre budúcu univerzálnu daň z príjmov. Predložíme rovnako návrh zákona o cestnej dani, ktorý bude reagovať na zmeny v tejto oblasti v zahraničí a vytvorí tlak najmä na obmedzovanie tranzitnej nákladnej dopravy, čo bude mať svoj význam i z ekologického hľadiska. Navrhne sa nová úprava miestnych poplatkov, sledujúca posilnenie príjmovej stránky rozpočtov predpisu o domovej dani v záujme odstránenia prekážok pre rozvoj súkromného podnikania.

S cieľom stimulovať celkovú podnikateľskú aktivitu a vytvoriť konkurenčné prostredie obchodným organizáciám bude od roku 1991 zrušená tzv. dodatková daň z obratu, čím dojde súčasne ku zníženiu cien priamych dodávok od výrobcu k spotrebiteľovi, Pokiaľ ide o odvody a dane organizácií, bude v tej istej dobe urobený zásadný krok na ich zjednocovanie. Predpokladáme, že zdanenie zisku bude v zásade 55 %, a to nezávisle na forme vlastníctva. Na uskutočnenie celkovej daňovej reformy sa v budúcom roku predložia Federálnemu zhromaždeniu návrhy zákonov o dani z príjmov obyvateľstva, o dani z pridanej hodnoty a spotrebných daniach, a o dani podnikov a spoločnosti. Navrhovaná konštrukcia daní počítajúca s možnosťou miestnych prirážok vytvorí podmienky pre zvýšenie vlastných príjmov v rozpočtoch miest a obcí a prehľadnosť celkových daňových vzťahov. Novo sa upraví aj zdanenie nehnuteľností, menovite pôdy a zmenia sa i rôzne poplatky odvádzané štátu.

Vláda pripraví nové rozpočtové pravidlá, ktoré povedú k reforme celého rozpočtového hospodárenia a rozpočtovej sústavy. Nové usporiadanie vzťahov medzi jednotlivými rozpočtami povedie tak k výraznému posunu právomocí a zodpovedností za rozpočtové hospodárenie smerom k samosprávnym orgánom na jednej strane, ako aj k výraznému zosilneniu úlohy štátnych rozpočtov pri zabezpečovaní makroekonomickej regulácie a jednotnej finančnej politiky na druhej strane.

Federálna vláda je toho názoru, že federálny rozpočet musí mať vlastné zdroje. Tým sa líši od doposiaľ vyslovených názorov republík, že federálny rozpočet sa bude tvoriť presunmi z rozpočtov republík. Pretože ide o mimoriadne závažnú vec, bude potrebné, aby tak všetky tri vlády, ako aj všetky tri zákonodarné zbory prejavili dostatok vole k prijatiu racionálneho a potrebám doby zodpovedajúceho riešenia.

Vláda prijme opatrenia na stabilizáciu ekonomiky v druhej polovici tohoto roka s cieľom udržať jej dostatočný výkon v priebehu realizácie schválených reformných krokov, V súčasnosti direktívny plán už prestáva pôsobiť a systémové zmeny ekonomickej reformy ešte nie sú zrealizované. Vzniká tak určité vákuum v riadení, ktorá operatívne riešime prijímaním konkrétnych opatrení najmä v oblasti racionalizácie investičného procesu, regulácie mzdového vývoja, nevyhnutných dovozov pre výrobcov stojacich na začiatku výrobného cyklu cestovného ruchu a dodávok tovaru na vnútorný trh.

Vláda vychádza z toho, že štát bude prostredníctvom svojej hospodárskej politiky podporovať tak nevyhnutné systémové zmeny, ako aj priamo zabezpečovať verejnoprospešné činnosti a služby. Súčasná má však nezastupiteľnú úlohu i vo všeobecnej podpore štrukturálnych zmien a v konkrétnej priemyselnej, dopravnej, spojovej, energetickej, poľnohospodárskej i surovinovej politike. Budeme všestranne podporovať obmedzenie ťažkého priemyslu,

zníženie energetickej, surovinovej a ďalšej náročnosti výroby i posilnenie terciárneho sektoru. Rovnako budeme všestranne podporovať obnovu hospodárskeho rastu a podnikateľskej aktivity, samozrejme na základe postupne sa zlepšujúcej sústavy cien a ďalších mikroekonomických kritérií. Za jeden z hlavných rozhodujúcich programov vláda považuje rozvoj zahraničného cestovného ruchu. Preto prijmeme v spolupráci s vládami republík všetky nevyhnutné opatrenie, ktoré budú tento zámer stimulovať a zabezpečovať.

V najbližšom období federálna vláda ráta v štrukturálnej politike s radom konkrétnych krokov v oblastiach spadajúcich do jej pôsobnosti. Medzi nimi možno uviesť predovšetkým zatváranie vybraných hnedouhoľných baní a spomínaných prevádzok tepelných elektrární a to aj za cenu určitého obmedzenia hospodárskeho rastu. Súčasne začneme reštrukturalizáciu našich palivoenergetických zdrojov, prikrôčime k napravovaniu situácie vo výstavbe jadrových elektrární, vrátane zhodnotenia rozsahu tejto výstavby i otázok jadrovej bezpečnosti, a predložíme selektívny program rozvoja našej metalurgie.

Výraznú pozornosť musí vláda venovať aj urýchlenému dobudovaniu a modernizácii komplexne chápanej telekomunikačnej siete i poštových služieb. Využije pritom aj pomoc zahraničných spojových organizácií a firiem. Uvedomujeme si, že na tomto základe bude možné postupne uspokojovať aj široké spektrum potrieb, ktoré vyplývajú z komplexnej informatizácie našej spoločnosti, budeme podporovať rozvoj dopravnej infraštruktúry a jej napojenie na európske štáty. Umožníme individuálne podnikanie v doprave, pričom budeme uprednostňovať rozvoj ekologicky a energeticky výhodných druhov dopravy. Rátame s takými krokmi ako je urýchlená výstavba diaľničného spojenia Praha - Plzeň - Rozvadov, prepojenie diaľnice so sieťou rakúskych a maďarských ciest v oblasti Bratislavy a ak zostanú prostriedky, i ďalšie predlžovanie diaľničných úsekov, najmä pokiaľ by riešili veľké ekologické zaťaženie v mestách, Rovnako sme rozhodnutí pokračovať vo výstavbe odbavovacieho areálu letiska Praha - Ruzyně a postupne zvyšovať rýchlosť a úroveň služieb na železnici.

Vláda si je vedomá, že jednou z podmienok úspešného rozvoja našej ekonomiky je podstatne väčšie otváranie trhu zo strany priemyselne vyspelých štátov pre náš export. V tomto smere rátame s aktívnou podporou vlád týchto krajín. Sme presvedčení, že vytvorenie nemeckej menovej, hospodárskej a sociálnej únie nebude mať negatívne dopady na našu ekonomickú spoluprácu a obchod s NDR a perspektívne i s politicky zjednoteným Nemeckom.

V RVHP bude federálna vláda i naďalej dôrazne presadzovať hlbokú reformu tejto organizácie. Mala by sa čo najskôr pretvoriť na modernu otvorenú medzinárodnú organizáciu, fungujúcu na trhových princípoch a napomáhajúcu rozvoju ekonomík členských štátov a ich integrovaniu do svetových, najmä európskych hospodárskych vzťahov. Spolupráca s členskými štátmi RVHP sa bude od roku 1991 prevádzať na trhové základy a prispôbovať sa podmienkam zvyčajným vo svetovom hospodárstve. K zásadným zmenám dojde predovšetkým v cenovom, devízovo finančnom a zúčtovacom systéme a nadväzne i v štruktúre vzájomnej výmeny tovarov. Konceptia spolupráce ČSFR s členskými štátmi RVHP a SFRJ vychádza zo zásady uplatňovania aktuálnych svetových cien a dohodnutia platobného styku v konvertibilných menách. Prechod na trhovú vzťahy s týmito štátmi a najmä so Sovietskym zväzom prinesie významné riziká pre odbyt našej produkcie a pre zvýšenie našej vnútornej cenovej hladiny. Efektívne zvládnutie týchto rizík, predovšetkým na podnikovej úrovni, je predpokladom celkovej stability ekonomiky v našej krajine. Pritom podiel ZSSR na našom i zahraničnom obchode činí asi tretinu jeho objemu a z väčšej časti zabezpečuje naše základné surovínové a energetické vstupy. V Sovietskom zväze vidíme stále nášho

najvýznamnejšieho obchodného partnera. Nemáme v úmysle sovietsky trh opustiť. Naopak využitím poznania tohto trhu a v spojení so svetovými výrobcami, chceme na ňom hľadať nové možnosti vzájomne výhodnej spolupráce. Obdobne je to i vo vzťahu k ČLR ktorá je tiež pre nás mimoriadne významným hospodárskym partnerom.

Všetky spomenuté zásady prechodu na trhové hospodárstvo vychádzajú z poznania že naša ekonomika je v súčasnosti zo všetkých strán vystavená mimoriadnym a často dramatickým vonkajším zmenám. Komplikuje sa, stáva zložitou i vnútorná ekonomická situácia. Za týchto okolností niet času na dlhé váhanie, ale je nevyhnutné reformu urýchľovať. Nezakrývame že, reformná stratégia otvára ľuďom nielen úplne nové šance, ale bude mať i bolestivé sociálne a ľudské dôsledky. Vláde ide o to, aby týchto šancí, bolo čo najviac, aby sa prenášali na celú spoločnosť a aby nepríjemné sociálne a individuálne dopady neboli zbytočne veľké a trvali čo najkratšiu dobu. Budeme sa snažiť robiť to, čo považujeme za svoju povinnosť - položiť pevné základy na obnovu nášho ekonomického potenciálu, racionality, zmysluplnosti i zodpovednosti ľudského chovania a napojenia sa na moderný svetový vývoj. Takto si predstavujeme trvalý zdroj rastu životnej úrovne reálnych sociálnych istôt, všestranne kvalitného života a ľudského uspokojenia.

Vážené poslankyne, vážení poslanci, stredobodom pozornosti federálnej vlády bude i problematika ľudských práv, Chcem Vás ubezpečiť, že sa budeme usilovať o zdokonalenie právneho charakteru nášho štátu a skvalitnenie legislatívneho zabezpečenia občianskych a politických práv všetkých jedincov a skupín bez ohľadu na národnostný, alebo sociálny pôvod, rasu, náboženstvo, pohlavie, jazyk alebo politické názory. Z podnetu členov tohto zastupiteľského zboru bolo prijaté zákonné opatrenie predsedníctva Federálneho zhromaždenia týkajúce sa majetku politických strán, politických hnutí a spoločenských organizácií. V nadväznosti na toto opatrenie uskutočňujú všetky tri výbory ľudovej kontroly previerku majetku politických strán a spoločenských organizácií ktoré boli v minulosti dotované zo štátneho rozpočtu. Predpokladáme, že v nadväznosti na výsledky celkovej previerky, ktoré budú predložené Federálnemu zhromaždeniu, rozhodnú členovia tohto zákonodarného zboru o ďalšom postupe.

Sme presvedčení, že sa úsilie o naplnenie všetkých ľudských práv a posilnenie dôstojnosti človeka nemôže nikdy zastaviť. Nadalej budeme presadzovať práva na ochranu detí, mládeže, žien a rodín. Systematicky budeme pomáhať ľuďom chorým, zdravotne postihnutým, starým, teda všetkým ktoré to potrebujú. Budeme bojovať proti každej forme násillia, ktorou je i narušovanie vzťahov medzi ľuďmi, neoprávnené obohacovanie sa a získavanie výhod, korupcia, ničenie prírody a šikanovanie ľudí. Získaná sloboda priniesla našim občanom nové možnosti, ale ukázala sa aj mnohé úskalia. Chceme slobodu jednotlivca, ktorá neohrozuje slobodu iných. Sme presvedčení, že ani ekonomika a politika, veda a technika, ani kultúra a umenie nedokážu všetko vysvetliť a zabezpečiť. Pokiaľ sa nezmení i morálny stav našej spoločnosti, nevymaníme sa z krízy, v ktorej sa nachádzame.

Federálna vláda bude pokračovať v naprávaní vzťahov medzi štátom a cirkvami. Ešte v tomto roku navrhne vláda legislatívnu ochranu práv spojenie vedeckej a pedagogickej činnosti je rozhodujúcim činiteľom úspechu vysokoškolských pracovísk.

Federálna vláda vypracuje koncepciu štátnej politiky v oblasti vedy a techniky a prijme konkrétne opatrenia na jej realizáciu. V čo najkratšom čase pripravíme návrh zákona o vede a návrh zákona o ČSAV. Zakotvíme v nich hlavné funkcie vedy a techniky v podmienkach demokratickej spoločnosti a trhovej ekonomiky. Nová úprava predpokladá vytvorenie

samostatného fondu, ktorý bude konkrétnym štátnym nástrojom priamej podpory vedeckotechnického rozvoja. Sme si však vedomí, že len náročné ekonomické prostredie môže byť garantom toho, že výskumná činnosť nezdegeneruje na objavovanie už dávno známeho. Veda sa preto musí sama čo najrýchlejšie vymaniť z neefektívnych organizačných štruktúr, dať väčší priestor talentovaným a iniciatívnym pracovníkom a pri veľkorysej medzinárodnej spolupráci sa zamerať najmä na tie vedecké oblasti, v ktorých máme šancu dosiahnuť svetovú úroveň.

Chceme jasne formulovať náš vzťah k hromadným oznamovacím prostriedkom a ich úlohe v modernej spoločnosti. Nestačí sa obmedziť len na konštatovanie, že akákoľvek forma cenzúry je neprijateľná. Slobodné a nezávislé šírenie informácií je jednou z podmienok fungovania moderného demokratického štátu, v ktorom právo na informácie patrí medzi základné práva občanov. Tomuto právu zodpovedá i povinnosť poskytovať občanom informácie včasné, pravdivé a úplné. Základom demokracie je však hodnota a dôstojnosť človeka, rešpekt k jeho právam. Budeme preto podporovať spoločenský tlak na zvyšovanie etiky novinárskej práce, Federálnemu zhromaždeniu predložíme návrh novej právnej úpravy postavenia oznamovacích prostriedkov. Akékoľvek ich mocenské riadenie považujeme za neprípustné a vláda bude preto dbať na to, aby sa jej vzťahy s oznamovacími prostriedkami rozvíjali na princípoch partnerstva.

Vzťahy štátu a oznamovacích prostriedkov sa budú regulovať výlučne ústavou a príslušnými zákonmi. Právne zakotvená autonómia oznamovacích prostriedkov by mala vymedziť i limity ich pôsobenia. Ako taký limit chápeme predovšetkým úctu k človeku, k humánnym a kultúrnym hodnotám, k štátnym symbolom a ústavným demokratickým inštitúciám. Domnievame sa, že bude potrebné rešpektovať i elementárne princípy mravnosti - najmä vo vzťahu k mladej generácii, k ženám a k deťom. Sme proti zbytočnému reglementovaniu oznamovacích prostriedkov, vhodnými nástrojmi však hodláme zabrániť napríklad takej komercializácii tlače, ktorá by viedla k masovému šíreniu pornografie, k propagácii násillia, k národnostnej, rasovej i náboženskej neznášanlivosti.

Vláda bude rešpektovať rozdiely v úlohách štátnych a neštátnych oznamovacích prostriedkov. Štát si ponechá monopol správy rozhlasových a televíznych frekvencií, ktoré sú národným majetkom. Žiadateľom o ich vysielanie sa budú frekvencie a programy len prenajímať, a to len na základe konkurzného konania a po starostlivom posúdení, nevyklučujeme, že i s prípadným súhlasom vlády. Štát si uchová kontrolu nad rozsahom, dosahom a programovou charakteristikou neštátnych vysielaní formou licencií.

Považujeme za potrebné zachovať štátne vysielanie rozhlasu a televízie, pretože ide o významný demokratický nástroj realizácie informačných potrieb štátu a spoločnosti a svojbytný prvok národnej kultúry. Pritom je nevyhnutné, aby sa v tomto smere ujasnili potreby federácie a potreby republík. Federácia so svojimi nezastupiteľnými úlohami, o ktorých zmieňuje toto programové vyhlásenie, musí mať k dispozícii svoje miesto v tak mocných oznamovacích prostriedkoch, ako sú rozhlas a televízia. Federálna vláda sa bude zároveň usilovať o vytvorenie technických a ekonomických podmienok na to, aby sa národné programy oboch republík mohli vysielat' na celom území štátu. Je treba si tiež uvedomiť, že rozdrobovanie organizácií rozhlasu a televízie znižuje šance v medzinárodnej konkurencii, ktorá je v tejto oblasti obrovská. Najzreteľnejšie si to zatiaľ uvedomila ČTK, ktorá chce predovšetkým z ekonomických dôvodov i naďalej vystupovať ako tlačová agentúra s celoštátnou pôsobnosťou.

Dámy a páni,

bezpečnostná politika štátu bude rešpektovať a chrániť ľudská práva. V záujme ochrany občanov boli zrušené všetky zložky ŠtB a niektoré zložky ďalších útvarov FMV. Zároveň sa vytvára Úrad na ochranu Ústavy a demokracie. Reorganizácia, vrátane základnej kádrovej očisty bude dokončená v júli tohto roku. Podľa návrhov zákonov, ktorá ste obdržali, Úrad na ochranu Ústavy a demokracie bude pôsobiť mimo rámca FMV a jeho riaditeľ bude zodpovedať za výkon svojej funkcie Federálnemu zhromaždeniu. Ešte v priebehu tohto roku bude vytvorený nový model pôsobenia spravodajskej služby. Do konca roka budú pripravené nové zákony o rezorte FMV tak, aby sa zaručila jeho právna kontrola. Sloboda cestovania a nové medzinárodné dohovory nášho štátu si vyžadujú urýchlenú reorganizáciu pasovej služby, postupne vybavovanej modernou technikou. Koncepcia bezpečnostnej politiky vlády ČSFR predpokladá, že až do konca roku 1992 bude ochranu štátnych hraníc zabezpečovať Pohraničná stráž, ktorú potom nahradí profesionálna Pohraničná polícia.

Vláda okrem dokončenia previerok v rezorte FMV bude zabezpečovať stabilizáciu a dopĺňanie kádrov Zboru národnej bezpečnosti. Zabezpečenie verejného poriadku, osobnej bezpečnosti a majetku občanov bude v nadchádzajúcom období vyžadovať oveľa aktívnejší boj s kriminalitou. Pre boj proti organizovanej a profesionálnej kriminalite sa urýchlene vytvoria špecializované tímy a vybuduje sa úradovňa Interpolu, čo napomôže boju s medzinárodným zločinom. Federálna vláda očakáva, že republikové vlády, zastupiteľské zbory i verejnosť podporia našu políciu, pretože inak nie je možné čeliť súčasnej vlne kriminality.

Tiež Československá armáda predstavuje jeden z dôležitých stabilizačných činiteľov demokratického vývoja našej spoločnosti. Pretvára sa v armádu suverénneho štátu s národnými črtami a nestraničným veliteľským zborom. Na jeseň bude prerokovaná nová vojenská doktrína, ktorá stanoví hlavné zásady politickej orientácie a výstavby ozbrojených síl. Chceme naďalej demokratizovať vnútorný život armády a humanizovať vojenskú základnú službu. Zásadné organizačné a dislokačné zmeny vytvoria predpoklady pre výrazné zníženie počtu osôb a techniky.

Naplnenie požiadavky novej obrannej doktríny spojí súčasné zachovanie všeobecnej brannej povinnosti s postupným prechodom ku profesionalizácii armády. Tento zámer vyžaduje i spracovanie nového sociálneho programu, ktorý vytvorí vojakom spoľahlivé sociálne istoty. Chceme mať armádu menej početnú a menej nákladnú, a to v súlade s vytváraním celoeurópskej bezpečnostnej štruktúry.

Zabezpečiť pre republiku priaznivé a mierové medzinárodné podmienky je úlohou zahraničnej politiky. Preto bude vláda aktívne pôsobiť pri vytváraní spoločného európskeho a bezpečnostného priestoru. Budeme upresňovať našu spoločnú iniciatívu s Poľskou republikou a NDR na inštitucionalizácii helsinského procesu a rokovať s jeho účastníkmi tak, aby sme čo skoro dosiahli pokrok. Sme pripravení prijať sekretariát KBSE alebo inú helsinskú inštitúciu v Prahe.

Úsilí federálnej vlády o vytvorenie systému celoeurópskej bezpečnosti zahŕňa predstavu o rovnováhe síl na čo najnižšej úrovni. Vo Varšavskej zmluve hodláme zotrvať, pokiaľ sa ale presadí jej vnútorná politická a vojenská reorganizácia, ktorú ČSFR iniciovala. Chápeme Varšavskú zmluvu ako dočasný útvar, ktorého úlohou je spolupráca nezávislých, suverénnych štátov na rokovaníach o odzbrojení a prechode od blokového chápania bezpečnosti na novú

pluralitnú demokratickú celoeurópsku bezpečnosť. Podľa princípu rotácie je v súčasnosti ČSFR koordinátorom činnosti Varšavskej zmluvy. Využijeme toto poverenie na to, aby premena Varšavskej zmluvy bola dokončená do novembra tohto roku, ako to zodpovedá dohode Politického a poradného výboru zo začiatku júna 1990. To by nám umožnilo na summite KBSE, pravdepodobne v decembri tohto roku v Paríži, vystupovať ako štát, ktorého armáda je podriadená iba vlastnému veleniu.

Chceme, aby sa zjednocovanie Nemecka využilo na urýchlenie európskej integrácie. Nevyklúčujeme pritom možnosť začlenenia zjednoteného Nemecka do NATO. Za nevyhnutné však považujeme záruku neporušiteľnosti západnej poľskej hranice na Odre a Nise.

V duchu zámeru vlády začleniť sa do európskych integračných procesov sa budeme usilovať o prijatie za riadneho člena Rady Európy. Podmienkou tohto vstupu do klubu európskych demokracií je pripojenie sa k Európskemu dohovoru o ľudských právach. V nadväznosti na už podpísanú dohodu o obchode, obchodnej a hospodárskej spolupráci s Európskymi spoločenstvami budeme rokovať o uzavretí zmluvy o pridružení ČSFR k západoeurópskej "dvanástke". Nevyhnutným predpokladom pre dynamický rozvoj našej ekonomiky je prispôbenie našej legislatívy, noriem a štandardov ich ekvivalentom v Európskych spoločenstvách.

Nadviazali sme spoluprácu so skupinou 24 najsilnejších západných krajín, ktorá poskytuje pomoc strednej a východnej Európe. Ako plnoprávny člen sa budeme podieľať na činnosti novej Európskej banky pre obnovu a rozvoj a vstúpime, ako som už uviedol, do Medzinárodného menového fondu a Svetovej banky. Podpísanú deklaráciu s Európskym združením voľného obchodu využijeme na rozvoj vzájomne výhodných hospodárskych vzťahov s jej šiestimi členmi. Aktívne sa zapájame do práce pentagonálneho zoskupenia tvoreného Talianskom, Rakúskom, Maďarskom, Juhosláviou a ČSFR. Po novom budeme formulovať našu politiku voči štátom Asie, Afriky a Latinskej Ameriky. Rozvojová pomoc môže byť účinná len vtedy, keď budeme rešpektovať rozdielnosť rôznych krajín, ak budeme mať čo ponúknuť a nadviažeme vzájomne výhodné vzťahy.

Chceme, aby sa na formovaní zahraničnej politiky podieľali i republikové vlády, Federálne ministerstvo zahraničných vecí rozšíri svoje pôsobenie v Bratislave. V spolupráci so slovenskými republikovými orgánmi sa toto pracovisko bude okrem konzulárnych, protokolárnych, tlačových, vedecko-výskumných a ďalších úloh zaoberať i výberom a školením budúcich pracovníkov zahraničnej služby. FMZV sa bude naďalej usilovať o otváranie nových zahraničných konzulátov, kultúrnych stredísk a misií v Bratislave.

Zahraničnú službu koncipujeme ako službu vysoko odbornú a civilnú, Diplomati sa budú vyberať na základe prísnych konkurzov pred nezávislými komisiami, zloženými zo skúsených diplomatov a vedcov. To je jediná cesta ku skvalitneniu diplomatickej služby a vylúčeniu vonkajších politických a osobných tlakov pri výbere pracovníkov zahraničnej služby štátu.

Vážené poslankyne, vážení poslanci, preberme svoje mandáty v dobe, v ktorej sa nevyhneme rozhodnutiam, ktoré neraz budú mať vedľajšie nežiadúce dôsledky. Všetci chceme prosperitu a demokraciu pre náš ľud. Nie vždy však vidíme rovnakú cestu k tomuto cieľu, rovnakú rýchlosť či poradie potrebných krokov. Federálna vláda vám predkladá svoje programové vyhlásenie. Ako prílohu k nemu je i harmonogram základných krokov, ktoré chce federálna vláda uskutočniť pri jeho plnení. Priložený prehľad vládných návrhov osnov zákonov nemožno považovať za konečný a vyčerpávajúci plán legislatívnych prác. Je možné, že

niektoré z uvedených zákonov sa spoja s inými, prípadne vypustia a naopak, pokiaľ si to situácia vyžiada, budú predložené, návrhy zákonov, ktoré dnes ešte nepredvídame. Predkladáme totiž program, v ktorom nie je zakreslený každý kopec, či zákruta na predpokladanej ceste, pretože nikto nemohol pred nami prejsť po tejto trase a podrobne zakresliť do mapy všetky riziká. Chcel by som vás ubezpečiť, že budeme svoj postup vopred konzultovať s občanmi tejto krajiny. Sme pripravení vypočúť každú oprávnenú kritiku, svoje plány korigovať a chyby napravnovať. Vieme, že mimoriadne závažnou podmienkou úspechu je zdokonaľovanie spolupráce vlády s Federálnym zhromaždením. V úzkej súčinnosti budeme pripravovať nové zákony, ktoré definujú priestor hospodárskeho, sociálneho a politického života. Rozhodujúce kroky v oblasti hospodárskej reformy vopred prediskutujeme vo výboroch Federálneho zhromaždenia. Privítame každý námet, ktorý ešte viac zvýrazní konštruktívny charakter našich vzájomných vzťahov. Povedieme dialóg i s politickými silami, ktoré nemajú svoje zastúpenie vo vláde. Zaujímať nás bude i názor politických strán a hnutí, ktoré nemajú dnes svojich zástupcov vo Federálnom zhromaždení. Nevieme si predstaviť ako predchádzať konfliktom bez zabezpečenia konsenzu či kompromisu medzi vládou, odbormi a podnikateľmi.

Bol by som rád, keby sme na začiatku tejto zložitej cesty našli vedomie vzájomného osudového spojenia: my všetci budeme v tejto krajine žiť a vychovávať svojich potomkov. Úspechy i prehry sú spoločné. Čaká nás závažný obrat v dejinách našich národov. Nesľubujeme tedy vzdušné zámky, ale ani iba pot a slzy. Ani seabavedome netvrdíme, že sa nám vždy podarí neomylnne viesť spoločnosť mýnovým polom možných rizík. Napriek tomu som presvedčený, že môžeme pozerieť do budúcnosti s optimizmom, že ekonomické, sociálne a politické problémy, ktoré nás nutne na tejto ceste čakajú, sú prechodné. Vznešený cieľ v podobe dôstojného života slobodného ľudu tejto krajiny stojí za určité, obeť i mimoriadne pracovné vypätie nás všetkých.

Federálna vláda sľubuje, že urobí všetko pre to, aby svoje záväzky, vyslovené v tomto programovom vyhlásení, splnila a žiada v zmysle článku Ústavného zákona o československej federácii Federálne zhromaždenie o vyslovenie dôvery.

Ďakujem za pozornosť.

Přednesl předseda vlády Marián Čalfa